

הארת השבת

אמרות, הארות וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת נשא תשפ"א

גליון: 60

א לעכטינגער שפּת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

הארת פנים

פניני הפרשה

"והשיב את אשמו בראשו" (הו)

עיקר התשובה הוא ע"י התורה. וכפי שמובא (ויק"ר, כ"ה, א): אם נכשל אדם בעבירה, מה יעשה? מה רגיל ללמוד פרק אחד - שילמוד שניים. ואם היה רגיל ללמוד דף אחד - ילמד שני דפים. ובליקוטי מוהר"ן (תורה ע"ד): "עיקר התשובה תלויה בתורה", והוא: 'השיב את אשמו' - תשובת האדם, הוא ע"י 'בראשו' - הרכומו להכמה - חכמת התורה.

כן אפ"ל, שע"י התשובה נעשים כתינוק שנולד כאילו לא חטא, וכמובא ברמב"ם (תשובה פרקו): שאחר שאדם עושה תשובה הוא: 'אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם', והוא 'לראשו' שחזור לראשיתו, ללא חטאים - בכוח התשובה.

או ייאמר; ע"פ המובא (והר פיקודי רצ"ד): 'כי כולוהו במחשבה איתברירו', ובליקוטי מוהר"ן (תורה ס"א ז): שבמחשבה ובשכל נמתקים כל הדינים בשרשם. והרי עיקר הדינים נמשכים מעונות: אין יסורים ללא עוון, והוא: 'השיב את אשמו' - שנמתקים העונות והדינים בשרשם - על ידי: 'בראשו' שזה המחשבה.

וכן יש לומר; ע"פ המובא (ליקוטי מוהר"ן ל"ה): "דע כי תשובה הוא להשיב הדבר למקום שניטל משם, דהיינו להשיב הדבר ולהחזיר הדבר לשרשו, ושורש כל הדברים הוא חכמה". והוא: 'השיב את אשמו' - ענין התשובה, ע"י 'בראשו' - החכמה.

"דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו" (ו, ג)

במדרש (שה"ש ב, ט): על ברכתו של אהרן הכהן, מובא הפסוק: "דומה דודי לצבי או לעופר האילים, הנה זה עומד אחר כתליו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים". ובדבריו: 'אמר רבי יצחק מה הצבי הזה, מדלג ומקפיץ מבית הכנסת זו לבית כנסת זו, מבית מדרש זה לבית מדרש זה, בשביל לברך את ישראל. בזכות מי, בזכות מי שהיה יושב באלוני מרמא - אברהם אבינו. אמר לו הקב"ה לאברהם כל זמן שבניך נכנסים לבתי כנסיות ובתי מדרשות יהיו יושבים וכבודי עומד עליהם'. לכאורה יש לדייק בדברי המדרש למה הקיש את: אהרן הכהן - לאברהם אבינו, ולא לשאר האבות הקדושים, אף שיש היקש של אסמכתא? וכן מה ענין בתי כנסיות ובתי מדרשות לברכות אלו? ויש לומר" שאברהם הוא במידת החסד, וכן אהרן מרכז על מידת החסד שהיה "אהב שלום ורודה שלום" ועיקר הברכה נשפע כידוע ע"י מידת החסד.

וכן אפ"ל: ש'אהרן הכהן' בגימטריא: "אברהם אבינו" עם האותיות.

וכן יש להוסיף, לאור מה שכתוב בדברי מדרש זה: שכוח הברכות נשפעים ע"י שנכנסים ל"בתי כנסיות ובתי מדרשות" - שאברהם אבינו קירב את כולם לעניין של תפילה והודאה לה', בזכות "הכנסת אורחים", והרי עיקר קיום התפילה וההודאה הוא בבתי כנסיות. ובאהרן כתוב: "ונשא אהרן את משפט בני ישראל" (שמות כח); ועיקר התורה הוא להוציא משפטיו ודיני התורה - שרומז על בתי כנסיות ובתי מדרשות.

הקדוש ברוך הוא, שאי אפשר לראותו בעיניים גשמיים, ואפילו בעיני השכל, כי אם כל חד כפום מה דמשער בלביה, כמו שאיתא בזוהר הקדוש, ומובא בדברנו כמה פעמים. וכשה' יתברך עוזר להאדם ומתנוצץ בדעתו ידיעת אמירתו זה בחינת הארת פנים, ועל זה אנו מבקשים תמיד: "יאר פניו אתנו סלה". "האירה פניך על עבדך". "פניך האר בעבדך". והכהנים נצטוו לברך את ישראל בברכה זאת, כמו שכתוב: "יאר ה' פניו אליך". כי זה העיקר שזוכין להארת פני ה', דהיינו שיאיר בדעתו אמיתת אלוקותו, שזה עיקר אור הפנים.

אור פניך עלינו אדון נסה!

ובאור פנים זו - כמה מרוויח הם דבריו של רבי צדוק הכהן מלובלין בספרו 'צדקת הצדיק' (רמ"ז), בכתבו על הארת פנים של הקב"ה לעמו ישראל, וזה לשונו: "כאשר השל"ת מאיר פניו לאדם, היינו שמאיר בלבו אמיתות הש"י איך הוא באמת מלא כל הארץ כבודו, ואפס זולתו כלל. זה הוא כבר נושע בישועה שלימה. וכמו שכתוב: 'האר פניך ונושעה'. כי מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך, וכאשר נכנס אור בבית הרי החושך מסתלק ממנו. ובמדרש שוחר טוב (מז' פ'): אנו אין לנו אלא הארת פניך. והיינו כי בבית המקדש נאמר: יראה פני האדון, היינו ראיית פנים ממש... וזה טעם הפייטן שישד ל'פרשת שקלים' לומר: 'אור פניך עלינו אדון נסה', כי הקרבנות תכלית הקירוב, והשקלים הוא הכנה לקרבנות, והשמעה על השקלים הוא הכנה לשקלים. ועכשיו אין לנו שקלים, ולא קרבנות רק השמעה על השקלים נשאר מתקנת חכמים, וזה כטעם: אנו אין לנו אלא הארת פנים, שהוא הכניסה ראשונה והכנה ראשונה להתקרבות גמורה".

ברכתו של רבי שמואל שפירא!

היה זה פעמים רבות, וביותר בערוב ימיו של החסיד הנודע רבי שמואל שפירא זצ"ל, עת שביקשו ברכה הימנו, היה מברכם בענוותנותו בברכת: "יברכנו אלוקים" ממזמור: "למנצח בניגונות" שבתהלים. כשהללו היו מתפעלים מהברכה המקוצרת, וביקש שירחיב את ברכתו, היה מוסיף מהמשך המזמור: "יאר פניו אתנו סלה" אך לא פעם המברכים גם לא הסתפקו בכך, וביקשו ברכה מפורטת יותר, ברכה גדולה וארוכה... התבטא רבי שמואל באמרו: האם 'יברכנו אלוקים' שה' מברך אותנו, ו'יאר פניו אתנו סלה', שהקב"ה יאיר לנו פנים אינה ברכה מספקת?!

נתחבר לברכה זו, נבקש ונתפלל להארת פנים מלמעלה, ברכה של: 'יאר ה' פניו אליך'. 'שא ה' פניו אליך', להארת עלינו פני האדון העליון.

בפרשה: 'יאר ה' פניו אליך ויחנך'. ובדברי רש"י: 'ראה לך פנים שוחקות פנים צהובות'. גדול כוחה של הארת פנים, שהקב"ה כביכול מאיר פנים לכלל ישראל. הרי היפך 'הארת פנים' הוא: 'הסתרת פנים'. שעליה אמרו חז"ל (ב"ר פ"ב, ג): "אין לך שעה קשה כאותה שעה שכתב בה: ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא". ובפרש"י על הפסוק (אפרשת וילך): 'הסתרת פני מהם' - כמו שאירי רואה בצרתם'.

ומידה טובה מרובה, שהקב"ה מאיר לנו פנים, פנים שוחקות וצהובות. וכך מובא במדרש (ילקוט שמעוני, תהילים פ"א): "אמר רבי יוחנן, אין לנו - אלא הארת פניך בלבד - די לנו, שנאמר: האר פניך ונישעה". וכן הוא בספרי עה"פ: "יאר ה' פניו אליך", שזו היא הברכה הגדולה שבכל הברכות.

אם נתבונן בעיני בשר ודם, כמה שמחה וקורת רוח ישנו לאדם שרבו מאיר לו פנים שמחות, פנים מאושרות, ולעומת זאת איזה עיצבון רוח וקדרות, ישנו בפנים זעופות ועצובות - הסתר פנים. וכן עוד דבריהם (תענית ח): "אם ראיית תלמיד שלימוד קריאה עליו כבדול - בשביל רבו שאינו מסביר לו פנים".

הברכות הגנוזים באור הפנים!

באור פנים זו, הרבה ברכות והשפעות אצורים בו. די לנו אם נתבונן בתיבות התפילה בסיום תפילת שמונה עשרה, כשאנו מבקשים על אור הפנים: "כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו תורת חיים ואהבת חסד. וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלוש", הרי, כמה ברכות והשפעות יש בתיבות אלו, באור פני ה'. בהקשר לכך מובנים לנו דברי רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ב): "כל תפילותינו ובקשתינו על זה שיחזיר את פניו, כמו שכתוב: פנה אלי, וכמו שכתוב: יאר ה' פניו".

כן מאירים לנו דברי מוהר"ן (לקוטי הלכות גילוח ד א): בעומק ברכה זו של הארת פנים וחשיבותו, בכתבו: "כי העיקר הוא הפנים, כי בכל דבר בעולם עיקר הדבר הוא בחינת פנים שלו, כמו אצל האדם עיקר האדם הוא הפנים, כי כל המוח והדעת והדיבור, הכל בהפנים, כמו שנאמר: "חכמת אדם תאיר פניו"... וכל אדם צריך לבקש תמיד פני ה', כמו שכתוב (תהלים קה, ד): "בקשו פניו תמיד". וכתוב: "לך אמר לבי בקשו פני". וכתוב: "זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה".

וכמו למשל בגשמיות; במלך בשר ודם, כל זמן שהמלך נסתר בחדריו ואין זוכין לראותו הוא בבחינת הסתרת פנים, וכשמגלה עצמו לאנשיו ורואים אותו, זה בחינת הארת פנים, שמראה להם פנים, שהיה נסתר מהם עד הנה. כמו כן, להבדיל, בה' יתברך שמו, מלך מלכי המלכים

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ע

"לגדר נדר" (במדבר ו. ב)

נדרו של רבי משה ירוסלבסקי !

היה זה בשנת תרע"ח לאחר שהקומוניסטים קיבלו שלטונם הרשע, ובד בבד עם השתלטותם על חיי היהודים, החלו גם בהרג העשירים ברחבי רוסיה, כשהעלילו עליהם עלילות שונות ומשונות. איש חסיד ונגיד היה רבי משה ירוסלבסקי, וכך בשל הונו - היה גם בין הרשומים להריגה, וכהכנה לזממם הרע - אף כבר קיבל 'מספר' לתורו, היה זה מספר: חמישים וארבע. נוהגם של השלטון הקומוניסטי היה אז - שבטרם שהוציאו אותם העשירים למיתה - היה עובר 'פרש' רכוב על סוס, ושואל את הנאשם; אם הוא יודע עבור מה הוא יוצא להיחרג ??? ובאם היה אותו שפוט מסכן - עונה להגנתו שהוא אינו יודע סיבת עונשו החמור - ענה לו ה'פרש' ראה נא ! אם נחזור על המשפט ותצא חייב, אז נמיתך מתוך ייסורים קשים ומרים. כששאלו את רבי משה אם יודע משום איזו אשמה הוא יוצא להיחרג ? ענה בבטחה: "איני יודע". וכחוקיהם המורשעות, צווה המפקד שוב לבדוק את תיק אשמתו, וכן קראו ל'עד' שהעיד והלשין עליו, אם נכון עדותו. אך לתדהמתם ענה העד באמירתו, שכל מה שהעיד נגדו היה שקר, כששמעו זאת השופטים התרו בו באיומיהם, שאם לא יודה על עדותו שהיא אמת, יוציאו אותו להורג על עדות השקר שהעיד מקדו. אך העד בשלו: "יכולים אתם אף להרגני, אך כל עדותי היא שקר" ענה בתרצות... ובשל כך, שחררו את רבי משה לחופשי, וחיוו ניתנו לו במתנה... כהודיה לה' על נסיו - קיבל על עצמו נגדר, לדאוג לבאים לקבוצ' בימי ראש - השנה באומן. קיים רבי משה את נדרו בשלימות ובתום, ודאג לכלל האורחים המרובים שבאו להסתופף באומן לימי ראש השנה, במאכל ובמשותה - תוך שאינו חוסך מכספו להוצאות המרובים. ולרוב שמחתו בזכיה זו של מצוות הכנסת אורחים - היה נושא בעצמו על כתפיו את השולחנות והספסלים מ'הקלוי' - ל'אולם האוכל', ובסיום הסעודה היה מחזירו בכוחותיו. ובאם מאן דהוא היה לו איזה הערה ותרעומת, היה רבי משה נותן לו עוד מנת אוכל, כדי שיבוא הלה על סיפוקו בשמחה ובטוב לבב...

"כי יפליא לגדר נדר נזיר להזיר לה" (במדבר ו. ב)
"אין נזירה בכל מקום אלא פרישה" (רש"י)

פרישות במירון של הימים ההם !

פרוש מהבלי העולם היה החסיד רבי שמואל צ'צ'יק זצ"ל. חש סלידה מתענוגותיה המדומים. כמאמלות אש ברח מפני הקנאה, מן התאוה וההכבוד, שהיו מאוסים אצלו כמוקצים מחמת מיאוס. ודי לו בכיכר לחם - וקופסת סרדינים משבת לשבת. נהגו היה לבלות את זמנו בימים ההם, בתורה ועבודת השם, בכותל המערבי, במערת שמעון הצדיק, ועוד יותר באתרא קדישא מירון, שהיה אז כמעין מדבר שממה. תנאי המחיה בארץ ישראל, באותם שנים של שלטון המנדט, היו קשים ומחפירים, רעב, דבר ומלחמות היו מנת חלקם של תושבי הארץ הנקנית בייסורים. במירון של אז שרר באופן קבוע רעב כפשוטו, והמוזון היחיד היה לחם יבש, שהותירו האורחים המעטים - שהיו מרחיקים נדוד ועולים לעתים נדירות לכפר העתיק שבמרומי הגליל. תיאור על כך מצאנו בספרו "עין הארץ": "והיה שם גשמים שוטפים ורוחות חזקות ועצומות, וכל הדלתות והחלונות היו שבורים, והיה מסירות נפש גדול עד מאוד להתמקמה שם אפילו יום אחד. ורבי שמואל שפירא ישב שם כחודש ימים, וגם לחם צר להשביע נפשו לא היה לו, כי אם הלחם אשר נשאר שם שקיות מלאים ככרות לחם יבשים, שהיו מונחים שם כמה חדשים - מאת החילים אשר כבשו את מירון מאת הסורים, ואני בבואי במירון בערב ראש חודש כסלו, יותר מחודשיים לפני בואו, ראיתי את השקים המלאים עם הלחם הזה אשר למאכל אדם לא היו ראויים..." והרי מתוך שחבו של רבי שמואל שפירא, אנו למדים על מסירות נפש שלו עצמו... וכך מספר ר' אברהם שפרו: ביום הכיפורים של אחד מאותם שנים, הצטרפתי לחסידים ששהו מחודש אלו עד לאחר יום הקדוש בקבר הרשב"י. לאחר צאת החג התאספו הקבוצה - כשבניהם ר' שמואל שפירא ור' שמואל צ'צ'יק, סביב חתיכת חלה יבשה שהטבילוה במים וצלוחית דבש קטנה, ובוזה היה די לשבור את הצום. "בעיני ראיתי זאת" - סיים את סיפורו מתפעל ומתרגש.

איך להצליח פהיים ? !

לָדִים יִקְרִים ! הַטֹּן וְהַקְּשִׁיבוּ, הַגִּיעַ פַּעַם אֶחָד לִפְנֵי רַבְּנוּ וְשָׁפַךְ לִפְנֵי אֶת מֶרֶץ לְבוֹ, כִּי נִכְסַף הוּא הַתְּקַרְב יוֹתֵר לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ.

רַבְּנוּ יַעַץ לוֹ שִׁיבָה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי הִיא סִגְלָה לְהִתְקַרֵב עַל יְדֵי לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ. אֶךְ אוֹתוֹ יְהוּדֵי הַתְּאַמָּח, וְנִעְנָה כְּלָפֵי רַבְּנוּ, כִּי הוּא אֵינּוּ יוֹדֵעַ לְלַמֵּד, וּמְאֹד קָשָׁה לוֹ הַלְמוּד.

אִם כֵּן - הַשִּׁיב לוֹ רַבְּנוּ; הַעֲצֵה הַטוֹבָה עֲבוּרָךְ - הוּא לְהַתְּפַלֵּל ! כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה אֲפָשֶׁר לְהַגִּיעַ לְכָל ! לְכָל הַטוֹב זֹכִים עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה. לְתוֹרָה, לְעִבּוּדֵי הַשֵּׁם, לְקָדְשָׁה וְלְכָל הַעֲנָנִים הַנִּעְלָמִים וְהַטּוֹבִים !

וְאִף גַּם זֹאת אָמַר רַבְּנוּ: "גָּאֵר מִן זֶאֶךְ אִיז תְּפִלָּה" - "עֲקַר עֲנִינֵי הוּא תְּפִלָּה" וְזֹאת הַנְּחִיל לְתַלְמִידָיו - אֶת עִבּוּדֵי הַתְּפִלָּה, לְבִקְשׁ, לְהַתְּפַלֵּל וְלְהַתְּחַנֵּן לִפְנֵי עַל כָּל מָה שְׂאֵנוּ צְרִיכִים, כִּי בְּכּוּחָהּ אֲפָשֶׁר לְפַעֵל הַכֹּל. זֶהוּ הַחֲרֵב שְׁלֵנוּ - לְנַצֵּחַ אֶת כָּל הַמַּלְחָמוֹת עִם הַיָּצֵר הָרַע שְׁנֹלְחֵם בְּנוּ (פּמוּבא בְּלִקוּטֵי מוֹהֵר"ן ב).

וְכֵן אָמַר רַבִּי יִתָּן; אִם אֲנִי רוֹאֶה שֵׁישׁ לִי אֵיזָה חֲסוּרֹן - אוֹ שְׁלֵא הִיָּה לִי עַל זֶה תְּפִלָּה וְהַתְּבַדְּדוּת, אוֹ שְׁלֵא הַתְּפַלְלָתִי מְסַפֵּיק עַל כֵּךְ.

נִצָּל אֶת כּוּחַ הַתְּפִלָּה, וּבִפְרֵט תְּפִלַּת 'תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן' שְׁעִלְיָה עוֹמְדָת הָעוֹלָם, וְנִרְוִיחַ כָּל טוֹב, וְנִצְלִיחַ בְּכָל מַעֲשֵׂינוּ בְּכּוּחָהּ וּבְזִכְרוֹתָהּ.

המשך פניני הפרשה

"ויהי ביום כלת משה להקים את המשכן" (א. ז)

בדברי רש"י: 'בצלאל ואהליאב וכל חכם לב עשו את המשכן, ותלאו הכתוב במשה לפי שמסר נפשו עליו'.

ואפ"ל: 'כלת' מלשון 'כלתה' שפירושו: כלות הנפש - ענין של מסירות נפש, וכביאור המלבי"ם עה"פ: 'נכספה וגם כלתה נפשי' (תהלים פ"ד) 'כלתה' - זה עד כלות הנפש'.

כן אפשר להוסיף: 'נפש' ועוד, עשרים ושש - שם הוי"ה, בגימטריא 'כלות', - מסירות נפשו של משה - לה'.

"כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו" (א. ט)

'בכתף' הוא גם בפירושו: 'שכמו' וככתוב על שאול (שמואל א ט ב): 'משכמו ומעלה' - ובפירוש המצודות דוד: 'והיה גבוה מכל העם מן כתפו ולמעלה'.

ב'עבודת הקודש' יש להקדיש את השכם - הכתף. וכנאמר עה"פ: 'ויט שכמו לסבול' שזה: 'עול תורה', כדברי הוזהר (ויחי רמ"ב): 'למסבל עולא דאורייתא ולדבקה בה יומי ולילי', וכן הוא ב'ספרונ' דקאי על 'עול תורה וציבור, וזהו: עבודת הקודש - עול תורה - 'בכתף ישאו' - ע"ד: 'ויט שכמו לסבול'.

ובהמשך לכך אפשר להוסיף: 'כת'ף, אותיות 'תכ'ף', שאת עבודת ה' אין לדחות, וכמובא בליקו"מ (ער"ב) עה"פ: 'היום אם בקולו תשמעו'.

"נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום" (ז י"ב)

לכאורה יש לדייק בקרא, למה כתוב ב' פעמים 'נשיא אחד ליום'. ואפ"ל: שפעם הראשונה קאי על עצם הקרבות הקרבנות, ופעם השנייה היא החיבה המיוחדת של הנשיאים בקרבנותיהם, וכמובא בדברי רש"י (ריש בהעלותך). על חלישות דעתו של אהרן שלא זכה להקריב קרבן נשיא. והרי קריאה של ב' פעמים הוא לשון של חיבה, כדמצינו שהקב"ה קרא 'אברהם אברהם'. (בראשית כ"ב"א) ובדברי רש"י: 'לשון חיבה הוא, שכופל את שמו'. כן אפ"ל בדרך רמז, ש'נשיא אחד ליום' הראשון - יש טעם: 'רביעי', רמז לנשיא הראשון שהקריב - היה משבט יהודה, רביעי לשבטים.

ועוד אפ"ל, בדברי השפתי חכמים (בפירוש השני): שמושה ידע את סדר הקרבנות הנשיאים לפי סדר הדגלים, והיו ארבעה דגלים, וזהו: 'רביעי' - מיד 'בנשיא הראשון' - נגד ארבעת הדגלים.

"כי יעשו מכל חטאת האדם למעול מעל בה' ואשמה הנפש ההיא" (ה. א)

בדבר העבירה כתוב 'אדם' - 'מכל חטאות האדם', שזה כולל כלל מעשי האדם באשר הוא. אך לאחר החטא כתוב: 'נפש' - 'ואשמה הנפש ההיא' - כי הפגם נהיה בנפש האדם, ששם משכנה של היצר טוב והיצר הרע וכמובא (עץ חיים שער כא"ב ע"ב דף קמ"ב).

"יברכך ה' וישמרך" (ו כ"ד)

בדברי השו"ע (או"ח כ"ח סי"ב): "ופורשים כפיהם כדי שיהא תוך כפיהם כנגד הארץ, ואחורי ידיהם כנגד השמים". ויעוין בדברי הקדושת לוי"ו ע"כ: "והנה ברכת כהנים הוא בנשיאות כפים, דהיינו שאוחזים גם ידיהם כנגד פניהם, כמו מו שרוצים להשפיע".

ואפשר להוסיף, 'יד', הוא ענין השפעה - כמובא בליקוטי מוהר"ן (תורה מ"ד): "וכל הדברים נקראים כח מעשיו, כנגד כ"ח אתון דמעשה בראשית, כנגד כ"ח פרקין דידים", וזהו כאן 'ידי' בברכת כהנים להמשכת השפעה.

"אומרים לנזיר, לך סחור סחור מ'הכרם' - הקף אותו מסביב, שלא תיכשל באיסור אכילת ענבים". (מסכת שבת דף י"ג.)

הגדרים והסייגים הכרחיים הם לאדם שלא יכשל... !

